

**RE/KONSTRUKCJE
CODZIENNOŚCI**

A N N A D R O Ź D Ź

RE/KONSTRUKCJE CODZIENNOŚCI

PRZESZŁOŚĆ W MATERIAŁACH ŹRÓDŁOWYCH
POLSKIEGO ATLASU ETNOGRAFICZNEGO

KATEDRA
WYDAWNICTWO NAWOJEWIE

Recenzja: dr hab. prof. UŚ Jan Kajfosz

Copyright by Wydawnictwo Naukowe Katedra 2018

Wszystkie prawa zastrzeżone

Publikacja powstała w ramach realizacji
Działania naukowego finansowanego przez Narodowe Centrum Nauki
nr DEC-2017/01/X/HS3/00902
Projekt zrealizowany został na
Uniwersytecie Śląskim w Katowicach

Wydanie pierwsze
Gdańsk 2018

Projekt okładki: Anna Damasiewicz
Wykorzystano fotografie terenowe Polskiego Atlasu Etnograficznego
Skład: Piotr Geisler

ISBN 978-83-66107-07-6

Wydawnictwo Naukowe Katedra
<http://wnkatedra.pl>
redakcja@wnkatedra.pl

SPIS TREŚCI

TEREN.....	7
PAMIĘĆ	47
REPREZENTACJE	85
Pojawianie się elementów kultury tradycyjnej w rzeczywistości wieskiej (stan do czasu badań – II połowa XX wieku)	92
Pojawianie się innowacji w zakresie kultury materialnej – rolnictwo.....	100
Brony beleczkowe.....	103
Pługi żelazne	108
Młockarnie kieratowe i motorowe.....	120
Kopice dookolne	125
Brogi.....	131
Pojawianie się innowacji w zakresie kultury materialnej – budownictwo i wyposażenie wnętrz.....	139
Spichlerze	142
Konstrukcje dachów i materiały do krycia dachów.....	147
Urządzenia grzewcze.....	156
Piece piekarskie	165
Kaptury nad paleniskiem do gotowania	167
Kaflowe piece ogrzewalne	169
Szerokie kominy.....	170
Pojawianie się innowacji w zakresie kultury materialnej – transport: zaprzęg w szle i chomąto	173
Pojawianie się innowacji w zakresie kultury materialnej – transport: zaprzęg jednokonny	186
Pojawianie się innowacji w zakresie kultury materialnej – transport: spinanie sań parami.....	189
Pojawianie się innowacji w zakresie kultury materialnej – pożywienie	201
Barszcz jako potrawa codzienna i obrzędowa.....	203
Spożywanie polewki z krwi kaczej lub gęsiej („czernina”).....	214
Pojawianie się innowacji w zakresie kultury społecznej	217

Obdarowywanie matki i dziecka po porodzie	220
Obdarowywanie matki i dziecka w dniu chrztu	226
Obdarowywanie dzieci w okresie Adwentu i/lub Bożego Narodzenia przez świętego Mikołaja	235
Pojawianie się innowacji na ziemiach zachodnich i północnych Polski ...	246
Rolnictwo	251
Budownictwo i wyposażenie wnętrz	258
Transport: zaprzęg w szle i chomąto	264
Pożywanie: spożywanie barszczu i polewek z krwi	271
Obrzędowość doroczna i rodzinna: zwyczaj obdarowywania dzieci w okresie Adwentu i Bożego Narodzenia, obrzędowe obdarowywanie niemowlęcia i/lub położnicy	279
Pojawianie się innowacji – mapy syntetyczne	284
Pojawianie się artefaktów kulturowych w II połowie XIX wieku	286
Pojawianie się artefaktów kulturowych na przełomie XIX i XX wieku	288
Pojawianie się artefaktów kulturowych w I połowie XX wieku	289
Pojawianie się artefaktów kulturowych w II połowie XX wieku	291
Pojawianie się artefaktów kulturowych niedawno (bez uściślenia czasu zajścia tego zjawiska)	292
TABELA 1	295
TABELA 2	301
MAPY	343
BIBLIOGRAFIA	381
FOTOGRAFIE	393
INDEKS	411

INDEKS

A

- Assmann A. 49, 52-55, 59-61, 64,
66-68, 72, 75, 85-86, 91
Assmann J. 49-52, 59, 72

B

- Bachmann A. 152
Baranowski B. 180
Bartyś J. 115
Bazielich B. 195
Biegeleisen H. 221
Bohdanowicz J. 7, 19-20, 94, 152,
156, 216, 249, 275-276
Bruner E. M. 7, 12-14, 20, 27-30,
33, 37, 41
Burke P. 68
Burszta J. 124, 247, 249, 252-
253, 257, 276
Burszta M. 272-274, 278
Burszta W. J. 77
Bystroń J. S. 221, 240

C

- Ciołek G. 152
Culler J. 28
Czekanowski J. 176-177
Czerwiński T. 143, 152

D

- Dilthey W. 37
Dobrowolski K. 208

- Dołżycka B. 137, 254
Drożdż A. 97, 222-223, 225, 230,
273, 278
Durkheim E. 49
Dydowiczowa 217

E

- Erl A. 57-58

F

- Flavigny R. G. 176
Frankowska M. 7-8, 19, 24

G

- Gajek J. 7-13, 15, 17, 19, 23, 30,
147, 156, 173, 186, 189, 203,
214, 220, 226
Geertz C. 7, 30, 34, 79
Gładyszowa M. 98, 140-141, 152,
155, 170-171
Golka M. 55-56, 69-71
Górny M. 55
Grocholski J. 129, 177, 184,
256

H

- Hahn H. H. 55
Halbwachs M. 48-50, 53, 56-57,
64, 73, 78
Hastrup K. 41, 46
Haudricourt A. G. 176

- Hirszowicz M. 75
Huysen A. 37
- K**
Kajfosz J. 14
Kaniowska K. 37–41, 46, 79–85
Kapralski S. 74–75, 78–79
Kaźmierska K. 42, 65, 75,
77–78
Klein K. L. 63
Klimaszewska J. 152, 217, 240
Kłodnicki Z. 30, 94, 223
Kolberg O. 181, 221, 230
Kończal R. 55
Kopp P. 229
Kostrowicka I. 123
Krassowski W. 152
Kwaśniewicz K. 136–137, 217,
221–222, 228, 238–239, 241,
255
Kwaśniewski K. 90, 165, 254
Kwiatkowski P. T. 75
- L**
Labuda G. 7
Landau Z. 123
Le Goff J. 48–49, 58, 61–64
Lefebvre des Noettes C. 176
Lewicka M. 77
- M**
Marczyk I. 194–195, 198
Moszyński J. K. 7, 17–19, 93, 101,
135–137, 152–153, 155, 168,
177, 187, 254
- N**
Neyman E. 75
- Nora P. 49, 55, 63, 65, 76, 78
Nowosz W. 100, 107, 114
- O**
Ogrodowska B. 221, 227–228
Olick J. K. 57
Olszewska-Dyoniziak B. 204–205
- P**
Pieńczak A. 97, 229
Pokropek M. 152
Pomian K. 60
Pośpiech J. 240–241
Prusik M. 77
Pyzik J. 165
- R**
Rajewski A. 51
Ricoeur P. 49, 75
Rodak P. 61
Rusiński W. 123
- S**
Saryusz-Wolska M. 37, 52, 55,
57, 59
Simonides D. 221–222, 228,
230
Skarga B. 50, 83–84
Sokolewicz Z. 93, 101, 117
Sowa J. 47
Stachowiak E. 272–274, 278
Szacka B. 48, 55–56, 69, 71–74,
76
Szpociński A. 78
Szromba-Rysowa Z. 201–202,
206–211
Szubertowa M. 221
Szyfer A. 221

Szymański A. 90, 106–107,
163, 165, 167, 171, 194,
253, 262

T

Tarko M. 221

Tłoczek I. 98, 141

Tomaszewski J. 123

Toussaint-Samat M. 205

Traba R. 55

Turner B. 77

Turner V. 37

V

Vansina J. 51

W

Wójcicka M. 55

Wróblewski T. 254

Y

Yerushalmi Y. H. 63

Z

Zaleski M. 77